
THE TURKISH SUFFIX -ли /-li/ (-li, -li, -lu, -lü) IN MACEDONIAN SURNAMES

Marija Leontik

Goce Delcev University-Stip, Republic of Macedonia marija.leontik@ugd.edu.mk

Abstract: Turkish elements have infiltrated into the Macedonian language as a result of specific historical and cultural processes. Turkish elements have infiltrated in Macedonian surnames too. Personal surnames are a very important part of our identity and they had developed over a long period in the past. This study focusses on the Macedonian surnames that include the Turkish suffix -ли.

Keywords: Macedonian surnames, Turkish suffix -ли /-li/.

ТУРСКИОТ СУФИКС -ли /-li/ (-li, -li, -lu, -lü)
ВО МАКЕДОНСКИТЕ ПРЕЗИМИЊА

Марија Леонтиќ

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија, marija.leontik@ugd.edu.mk

Апстракт: Турските елементи се инфилтрирале во македонскиот јазик како резултат на специфични историски и културни процеси. Турските елементи се инфилтрирале и во македонските презимиња. Презимињата се многу важен дел од нашата идентификација и тие се развивале долго време во минатото. Оваа студија ги опфаќа македонските презимиња што го содржат турскиот суфикс -ли.

Клучни зборови: македонски презимиња, турскиот суфикс -ли /-li/.

1. ВОВЕД

Презимињата кај Македонците се јавуваат со презименски суфикс во 19 век, а во 20 век со закон се стандардизираат. Денес во основата на македонските презимиња има лично име (пр. Андоновски < л.и. Андон) или прекар (пр. Маказлиева < прек. Маказли/-ја). Голем дел од прекарите содржат турски елементи меѓу кои и турскиот суфикс -ли /-li/ (пр. Наутлиев < прек. Наутли/-ја, Дојранлиев < прек. Дојранли/-ја).

Суфиксот -ли /-li/ е стар турски суфикс што и во минатото и денес во турскиот јазик покажува голема продуктивност при градење придавки. Овој суфикс во турскиот јазик главно означува посвојност, припадност и својство во широка смисла.

На почетокот, во отсуство на нормиран македонски јазик, турскиот суфикс -ли во македонскиот јазик и во македонските презимиња навлегувал со изворната варијанта заедно со турските лексички заемки (пр. бајракли, срмали) кои во понатамошниот развој доживеал своја адаптација. Изворната варијанта -ли во македонскиот јазик се адаптирале со поврзување со адаптацискиот суфикс -ја при што се создал хибридниот полиморфен суфикс -лија (пр. бајраклија, срмалија).

Суфиксот -ли во македонскиот јазик означува лице со одредени изразени внатрешни, духовни и општествени карактеристики (пр. бељалија, мариџетлија, паралија), живи суштества, растенија или предмети со одредени надворешни карактеристики (пр. дустабанлија, дамкалија, кадифелија), живи суштества, растенија, предмети или апстрактни поими што се со нешто (пр. наутлија, срмалија, карлија), лице или предмет со одредено потекло или припаѓање на град, село, населба, време (пр. вилаетлија), лице кое е вршител на одредена дејност (пр. банкалија) и место со одредени карактеристики (пр. батаклија, немлија). Овие лексички заемки влијаеле на осамостојувањето на турскиот суфикс -ли.

Патот на осамостојувањето на суфиксот -ли од лексичките заемки, не бил ниту лесен ниту едноставен, но по осамостојувањето почнал да се додава на зборовите во македонскиот јазик (пр. врнежлија, ветерлија, имотлија, универзитетлија, факултетлија, пубертетлија).

Осамостојувањето на суфиксот -ли се забележува и со негово додавање на зборови од турско потекло по пат на аналогичност (пр. адетлија, занаетлија, мамурлија).

Присуството на лексемите со суфиксот -ли во македонскиот јазик по спонтан пат се одразиле и нашле свое место во македонските презимиња (пр. Бешлиев, Дишлиева, Измирлиев, Моралиев).

2. ТУРСКИОТ СУФИКС -ЛИ /-Lİ/ (-Lİ, -Lİ, -LU, -LÜ) ВО ПРЕКАРИТЕ КОИШТО СЕ НАОЃААТ ВО ОСНОВАТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ПРЕЗИМИЊА

Бидејќи во македонскиот јазик се навлезени многу турцизми со суфиксот -ли, реално е да се очекува нивно присуство и во македонските презимиња. Ако се земе предвид дека најголема база на македонските презимиња претставуваат прекарите, тогаш неминовно се соочуваме со турскиот суфикс -ли во нив. Прекарите со турскиот суфикс -ли коишто се наоѓаат во основата на македонските презимиња примарно означуваат припадност, потекло (пр. Мисирлиев, Бечлијовски, Стамболиев, Дебарлиева), а секундарно својство во широка смисла (пр. Каралиева, Дертлиев, Мераклиев, Назлиов).

Во македонските презимиња, турскиот суфикс -ли се сретнува најмногу во примери каде што се осамостојува со негово додавање на зборови од македонскиот јазик, потоа во рамките на лексичките заемки и во примерите каде што се осамостојува со негово додавање на зборови од турскиот јазик. Лексичките заемки со турскиот суфикс -ли кои се поврзани со стариот начин на живот спонтано излегуваат од употреба во секојдневниот говор поради осовременувањето со нови елементи, но останале во јазичната меморија и придонеле да се сочува местото на суфиксот -ли благодарение и на нивното присуство во македонските презимиња.

Овој суфикс во патронимскиот фонд со турски елементи покажува голема продуктивност. По пат на аналогија се додава на македонски и на турски зборови и гради ново значење кое, исто како во турскиот јазик, изразува потекло, припаѓање, сопственост или поврзаност. Во нашиот фонд на презимиња, турскиот суфикс -ли одделно како морфолошки елемент посебно се покажува погоден за образување на етници од македонски или странски топоними.

3. ТУРСКИ ЛЕКСИЧКИ ЗАЕМКИ ОБРАЗУВАНИ СО СУФИКСОТ -ЛИ /-Lİ/ (-Lİ, -Lİ, -LU, -LÜ) ВО МАКЕДОНСКИТЕ ПРЕЗИМИЊА

Турските лексички заемки образувани со суфиксот -ли во македонската патронимија кои влијаеле на осамостојувањето на турскиот суфикс -ли во македонскиот јазик се турцизми кои изразуваат посвојност, припадност и својство во широка смисла. Овие турцизми всушност се прекари во основата на презимињата и најчесто изразуваат лица или предмети што имаат или содржат нешто (пр. Бабалиев, Топреклиев, Чамлиевски) и лица или предмети со изразени карактеристики (пр. Калкашлиев, Сакалиев, Конолиска, Пачелиноски). Оваа состојба може да се согледа од следниве презимиња кај Македонците: **Арцалиева**, Арцалиев, Арцалиева < *прек.* Арцали/-ја (1. лице кое троши пари 2. цепарлак) < *тур.* 1. *пр.* *haçlı* 2. *им.* *haçlık*; **Бабалиевски** < *прек.* Бабали (кој има татко) < *тур.* *пр.* *babalı*; **Батаклиева** < *прек.* Батакли/-ја (мочурливо место) < *тур.* *пр.* *bataklı*; **Белатлиева** < *прек.* Белатли/-ја (слаткоречив) < *тур.* *пр.* *belâgatlı*; **Бешлиев**, Бешлиева, Бешлиевски, Бешлијев < *прек.* Бешли/-ја (1. наемен војник 2. војничка плата од пет акчи) < *тур.* *пр.* *beşli*; со пет; **Буралиев**, Буралиева, Бурлиевски, Бурлиноски, Бурлиовски < *прек.* Бурали/-ја (овдешен) < *тур.* *пр.* *buralı*; **Дајлиев** < *прек.* Дајли/-ја (кој е од планина) < *тур.* *пр.* *dağlı*; **Дермелинев** < *прек.* Дерменли (воденичар) < *тур.* *пр.* *de(ği)rme(n)li*; со воденица; **Дертлиев** < *прек.* Дертли/-ја (кој страда) < *тур.* *пр.* *dertli*; **Дишлиева**, Дишлиевски, Дишлиоски < *прек.* Дишли/-ја (со заби) < *тур.* *пр.* *dişli*; **Домузлиски** < *прек.* Домузли/-ја (свински) < *тур.* *пр.* *domuzlu*; **Калајлиев** < *прек.* Калајли/-ја (калаен) < *тур.* *пр.* *kalaılı*; **Калкашлиев**, Калкашлиева < *прек.* Калкашли/-ја (со црни веѓи) < *тур.* *пр.* *kara kaşlı*; **Карали**, Каралиев, Каралиева, Каралиевски, Каралиоски, Каралиски, Каролиевски, Карајлиев, Карајлиева < *прек.* Карали/-ја (1. со црна боја 2. извалкан) < *тур.* *пр.* *karalı*; **Конолиска**, **К'нлиев** < *прек.* Коноли/-ја (каносан) < *тур.* *пр.* *kınalı*; **Мазгалиев** < *прек.* Мазгали/-ја (со пушкарници) < *тур.* *пр.* *mazgallı*; **Маказлиев**, Маказлиева < *прек.* Маказли/-ја (со ножици) < *тур.* *пр.* *makaslı*; **Мераклиев** < *прек.* мераклија (1. љубопитен 2. љубител) < *тур.* *пр.* *meraklı*; **Мисерлиев**, Мисерлиовски, Мисирлиев, Мисирлиевски < *прек.* Мисерли/-ја (кој е од Египет) < *тур.* *пр.* *Mısırlı*; **Назлиев**, Назлиов < *прек.* Назли/-ја (1. кокетен 2. нежен) < *тур.* *пр.* *nazlı*; **Наутлиев** < *прек.* Наутли/-ја (со наут) < *тур.* *пр.* *po(h)utlu*; **Оцаклиев**, Оцаклиевски, Оцаклиеска, Оцаклиески, Оцаклијевски, Оцаклиоска, Оцаклиоски, Оцаклиски < *прек.* Оцакли/-ја (кој е од добра куќа) < *тур.* *пр.* *osaklı*; со оцак; **Парчаклиев** < *прек.* Парчакли/-ја (кој е составен од повеќе парчиња) < *тур.* *пр.* *paçalı*; **Пачелиноски** < *прек.* Пачели/-ја (кој носи облека со ногавици) < *тур.* *пр.* *paçalı*; **Сакалиев**, Сакалијев, Сакалијов, Соколиев, Соколиева, Соколиска < *прек.* Сакали/-ја (со брада) < *тур.* *пр.* *sakallı*; **Соплиев** < *прек.* Сопли/-ја (кој е со стап) < *тур.* *пр.* *sop(a)lı*; **Топреклиев** < *прек.* Топрекли/-ја (кој има земја) < *тур.* *пр.* *topraklı*; **Топузлиев** < *прек.* Топузли/-ја (кој е со топуз,

боздоган) < тур. прид. topuzlu; **Чамлиевски** < прек. Чамли/-ја (што е со бор) < тур. прид. çamlı; **Царлиев** < прек. Царлија (ранет) < тур. прид. yagalı.

4. ОСАМОСТОЈУВАЊЕ НА СУФИКСОТ -ЛИ /-Lİ/ (-LI, -LI, -LU, -LÜ) ОД ЛЕКСИЧКИТЕ ЗАЕМКИ ВО МАКЕДОНСКИТЕ ПРЕЗИМИЊА СО НЕГОВО ДОДАВАЊЕ НА ЗБОРОВИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Во прекарите коишто претставуваат основа на македонските презимиња имаме одреден број примери каде што суфиксот -ли успеал да се осамостои со негово додавање на зборови во македонскиот јазик. Оваа појава ја сретнавме кај мал број презимиња како што се: **Букаршлиев**, Букаршлиева < прек. Букаршли/-ја < им. букар + *анал. суф.* -ли; **Кокалиев** < прек. Кокали/-ја < им. кока(л) + *анал. суф.* -ли; **Кромидлиев** < прек. Кромидли/-ја < им. кромид + *анал. суф.* -ли; **Топкалиев** < прек. Топкали/-ја < им. топка + *анал. суф.* -ли.

Осамостојувањето на овој суфикс е највпечатливо кај македонските презимињата што во основата имаат македонски или странски топоним на кој по пат на аналогичност се додава суфиксот -ли. Овие лексеми означуваат жител или припадник на одреден крај, град или село. Такви се лексемите во рамките на следниве презимиња кај Македонците: **Балванлиев**, **Балванлијева** < прек. Балванли/-ја (кој е од Балван) < с. Горни, Долни Балван + *анал. суф.* -ли; **Бансколиев**, Бансколиева, Бансколиев < прек. Бансколи/-ја (кој е од струмичкото село Банско) < с. Банско + *анал. суф.* -ли; **Баравцалиев** < прек. Баравцали/-ја (кој е од Баровци) < с. Баровци + *анал. суф.* -ли; **Белотлиев**, Белотлиева < прек. Белотли/-ја (кој е од струмичкото село Белотино) < с. Белот(ино) + *анал. суф.* -ли; **Бечлијовски** < прек. Бечлија (кој е од Беч/Виена, град во Австрија) < гр. Беч + *анал. суф.* -ли; **Бојмацалиев** < прек. Бојмацали/-ја (кој е од Бојмица) < с. Бојмица + *анал. суф.* -ли; **Бреслиев**, **Бреслиски** < прек. Бресли/-ја (кој е од Брест) < с. Брес(т) + *анал. суф.* -ли; **Валандовалиев**, Валандовалиева < прек. Валандовали/-ја (кој е од Валандово) < с. Валандово + *анал. суф.* -ли; **Варварцалиева** < прек. Варварцали/-ја (кој е од струмичкото село Варварица) < с. Варвар(и)ца + *анал. суф.* -ли; **Варналиев**, Варналиева, Варналијев < прек. Варнали/-ја (кој е од Варна, град во Бугарија) < гр. Варна + *анал. суф.* -ли; **Варошлија**, Варошлиоски < прек. Варошлија (кој е од прилепското село Варош) < с. Варош + *анал. суф.* -ли; **Видимлиски** < прек. Видимлија (кој е од Видим, село во Бугарија) < с. Видим + *анал. суф.* -ли; **Војницалиев**, Војницалиева < прек. Војницали/-ја (кој е од велешкото село Војница) < с. Војница + *анал. суф.* -ли; **Гарванлиев**, **Гарванлиева**, Гавранлиев, Гавранлиев, Гарванлиев < прек. Гарванли/-ја (кој е од радовишкото село Гарван) < с. Гарван + *анал. суф.* -ли; **Гарбашлиев** < прек. Гарбашли/-ја (кој е од кумановското село Габреш) < с. Габреш + *анал. суф.* -ли; **Германлиев** < прек. Германли/-ја (кој е од Герман, село во Грција) < с. Герман + *анал. суф.* -ли; **Градошарлиев**, **Градошарлиева** < прек. Градошарли/-ја (кој е од струмичкото село Градошорци) < с. Градошор(ци) + *анал. суф.* -ли; **Грбашлиев**, Грбашлијев < прек. Грбашли/-ја (кој е од Грбаше, село во Грција) < с. Грбаше + *анал. суф.* -ли; **Дебарлиев**, Дебарлиева, Дебриев, Дебриева, Дебријеви, Дебурлијеви < прек. Дебарли/-ја (кој е од Дебар) < гр. Дебар + *анал. суф.* -ли; **Дебрешлијоски** < прек. Дебрешли/-ја (кој е од прилепското село Дебреште) < с. Дебреш(те) + *анал. суф.* -ли; **Димонцалиев** < прек. Димонцали/-ја (кој е од Димонци, село во Грција) < с. Димонци + *анал. суф.* -ли; **Дојранлиев** < прек. Дојранли/-ја (кој е од Дојран) < гр. Дојран + *анал. суф.* -ли; **Драгомерлиев**, Драгомерлиев < прек. Драгомерли/-ја (кој е од Драгомер, село во Грција) < с. Драгомер + *анал. суф.* -ли; **Драмајлиев** < прек. Драмајли/-ја (кој е од Драма, град во Грција) < гр. Драма + *анал. суф.* -ли; **Ѓаваталиев** < прек. Ѓаватали/-ја (кој е од гевгелиското село Ѓавато) < с. Ѓавато + *анал. суф.* -ли; **Измирлиев**, Измирлиевски < прек. Измирли/-ја (кој е од Измир, град во Турција) < гр. Измир + *анал. суф.* -ли; **Иновалиева** < прек. Иновали/-ја (кој е од Инево) < с. Инево + *анал. суф.* -ли; **Јанешлиев** < прек. Јанешли/-ја (кој е од Јанешено, село во Грција) < с. Јанеш(ево) + *анал. суф.* -ли; **Кајзаклиев**, Кајзаклиев < прек. Кајзакли/-ја (кој е од Козјак) < с. Козјак + *анал. суф.* -ли; **Качаниклиев**, Качаниклиевски < прек. Качаникли/-ја (кој е од Качаник, град во Косово) < гр. Качаник + *анал. суф.* -ли; **Кованцалиев** < прек. Кованцали/-ја (кој е од гевгелиското село Кованци) < с. Кованци + *анал. суф.* -ли; **Костурлиев**, Костурлиева < прек. Костурли/-ја (кој е од Костур, град во Грција) < гр. Костур + *анал. суф.* -ли; **Кошевалиев**, Кошавалиски < прек. Кошевали/-ја (кој е од Кошево) < с. Кошево + *анал. суф.* -ли; **Кратовалиев**, Кратовалиева < прек. Кратовали/-ја (кој е од Кратово) < гр. Кратово + *анал. суф.* -ли; **Куковалиев**, Кукувалиев < прек. Куковали/-ја (кој е од Куково) < с. Куково + *анал. суф.* -ли; **Лакалиска**, Лакалиски < прек. Лакали/-ја (кој е од виничкото село Лаки) < с. Лаки + *анал. суф.* -ли; **Мачуковалијев** < прек. Мачуковали/-ја (кој е од гевгелиското село Мачуково) < с. Мачуково + *анал. суф.* -ли; **Мировалиев**,

Мировалиева < *прек.* Мировали/-ја (кој е од тетовското село Мерово) < с. Мерово + *анал. суф.* -ли; **Нишлиски** < *прек.* Нишли/-ја (кој е од Ниш, град во Србија) < гр. Ниш + *анал. суф.* -ли; **Пенушлиева**, Пенушлиска, Пенушлиски < *прек.* Пенушли/-ја (кој е од штипското село Пенуш) < с. Пенуш + *анал. суф.* -ли; **Пиравалиева** < *прек.* Пиравали/-ја (кој е од валандовското село Пирава) < с. Пирава + *анал. суф.* -ли; **Покрајчевалиев**, Покрајчевалиева < *прек.* Покрајчевали/-ја (кој е од радовишкото село Покрајчево) < с. Покрајчево + *анал. суф.* -ли; **Попчевалиев** < *прек.* Попчевали/-ја (кој е од струмичкото село Попчево) < с. Попчево + *анал. суф.* -ли; **Поројлиски** < *прек.* Поројли/-ја (кој е од тетовското село Порој) < с. Порој + *анал. суф.* -ли; **Раборцалиев**, Раборцалиева < *прек.* Раборцали/-ја (кој е од струмичкото село Раборци) < с. Раборци + *анал. суф.* -ли; **Ричлиев**, Ричлиева < *прек.* Ричли/-ја (кој е од струмичкото село Рич) < с. Рич + *анал. суф.* -ли; **Робовалиевски** < *прек.* Робовали/-ја (кој е од струмичкото село Робово) < с. Робово + *анал. суф.* -ли; **Росоклија** < *прек.* Росокли/-ја (кој е од гостиварското село Росоки) < с. Росок(и) + *анал. суф.* -ли; **Самаковлија** < *прек.* Самаковли/-ја (кој е од Самоков, град во Бугарија) < гр. Самоков + *анал. суф.* -ли; **Сарајлиев**, Сарајлиски < *прек.* Сарајли/-ја (кој е од скопското или струмичкото село Сарај) < с. Сарај + *анал. суф.* -ли; **Серизлија** < *прек.* Серизли/-ја (кој е од Серес, град во Грција) < гр. Серес + *анал. суф.* -ли; **Стамболиев**, Стамболиева, Стамболијев, Стамболиска, Стамболиски, Стамбулиев, Стамбулиски, Стамболиев, Стамболиска < *прек.* Стамболи/-ја (кој е од Стамбол, Истанбул, град во Турција) < гр. Стамбол + *анал. суф.* -ли; **Стиниклиев**, Стиниклиева < *прек.* Стиникли/-ја (кој е од струмичкото село Стиник) < с. Стиник + *анал. суф.* -ли; **Стругалиска** < *прек.* Стругали/-ја (кој е од Струга) < гр. Струга + *анал. суф.* -ли; **Судуклиски** < *прек.* Судукли/-ја (кој е од светиниколското село Судик) < с. Судик + *анал. суф.* -ли; **Топклиев**, Топклиева < *прек.* Топкли/-ја (кој е од штипското село Топлик) < с. Топлик + *анал. суф.* -ли; **Турнавалиев** < *прек.* Турнавали/-ја (кој е од струмичкото село Турново) < с. Турново + *анал. суф.* -ли; **Удовалиев** < *прек.* Удовали/-ја (кој е од валандовското село Удово) < с. Удово + *анал. суф.* -ли; **Фуркалиев**, Фуркалиева < *прек.* Фуркали/-ја (кој е од гевгелиското село Фурка) < с. Фурка + *анал. суф.* -ли.

5. ОСАМОСТОЈУВАЊЕ НА СУФИКСОТ -ЛИ /-Lİ/ (-Lİ, -Lİ, -LU, -LÜ) ОД ЛЕКСИЧКИТЕ ЗАЕМКИ ВО МАКЕДОНСКИТЕ ПРЕЗИМИЊА СО НЕГОВО ДОДАВАЊЕ НА ТУРЦИЗМИ

Во македонските презимиња освен што имаме лексеми каде што суфиксот -ли успеал да се осамостои со негово додавање на зборови во македонскиот јазик, имаме и примери на осамостојување на истиот суфикс со додавање на зборови од турско потекло. Овие лексеми во кои согледуваме осамостојување на турскиот суфикс -ли и негово додавање на зборови од турско потекло по пат на аналогија означуваат пред сè својство. Ова може да се согледа во следниве презимиња кај Македонците: **Аскелиев**, Аскелиева, Аскелиевски < *прек.* Аскели/-ја (кој е со војник) < *тур. им.* asker + *анал. суф.* li; **Барашлиевски** < *прек.* Барашли (кој е мирен) < *тур. им.* barış: мир + *анал. суф.* -ли; **Бујуклиев**, Бујуклиева, Бујуклиевски < *прек.* Бујукли/-ја (голем, возрасен) < *тур. прид.* büyük: голем + *анал. суф.* -ли; **Буруклиев** < *прек.* Бурукли/-ја (свиен, преосетлив) < *тур. прид.* buruk: преосетлив + *анал. суф.* -ли; **Варлиев** < *прек.* Варли/-ја (имашен) < *тур. им.* var: има + *анал. суф.* -ли; **Дешлиев**, Дешлиева, Дешлиевски, Дешлијев < *прек.* Дешли/-ја (туѓинец, странец) < *тур. прид.* dış: надворешен, кој е од странство + *анал. суф.* -ли; **Јајкалиев** < *прек.* Јајкали/-ја (кој е рамен) < *тур. прид.* yau(1)k: раширен, развлечен, оптегнат + *анал. суф.* -ли; **Каржалиев** < *прек.* Каржали/-ја (кој крши, разбива) < *тур. прид.* kır(1)ı: кој крши, кој разбива, кој уништува + *анал. суф.* -ли; **Кораклиевски** < *прек.* Коракли/-ја < *тур. им.* koku: несозреано грозје + *анал. суф.* -ли; **Моралиев**, Моралиева < *прек.* Морали/-ја (кој е модар) < *тур. прид.* moğ: модар + *анал. суф.* -ли; **Патриклиска** < *прек.* Патрикли/-ја (кој е од патријархот) < *тур. им.* patrik: патријарх + *анал. суф.* -ли; **Пачаразлиев**, Пачаразлиева, Пачаразлиевски < *прек.* Пачаразли/-ја (кој е вкрстен) < *тур. прид.* paçarız: напречен, вкрстен + *анал. суф.* -ли; **Чангарлиев** < *прек.* Чангарли/-ја (со остар звук) < *тур. прил.* çangır (çungur): со шум, со остар звук, со свекот + *анал. суф.* -ли.

6. ЗАКЛУЧОК

Во истражувањето направено за турскиот суфикс -ли во македонската патронимија, утврдивме 30 турски лексички заемки кои влијаеле на осамостојувањето на турските суфикси од лексичките заемки во македонскиот јазик, 62 осамостојувања на суфиксот -ли од лексичките заемки во македонските презимиња со негово додавање на зборови во македонскиот јазик, 13 осамостојувања на суфиксот -ли од лексичките заемки во македонската патронимија со негово додавање на турцизмите. Од ова може да се заклучи дека 105 прекари коишто се наоѓаат во основата на македонските презимиња го содржат турскиот суфикс -ли кој

Thirteenth International Scientific Conference
THE TEACHER OF THE FUTURE
25-28.5.2017, Budva, Montenegro

примарно означува жител или припадник на одреден крај, град или село, а секундарно лица или предмети со изразени карактеристики.

Во македонските презимиња се наоѓаат следниве турцизми што го содржат турскиот суфикс -ли: бабалија (*тур. babalı*), батаклија (*тур. bataklı*), белатлија (*тур. belâgatlı*), бешлија (*тур. beşli*), буралија (*тур. buralı*), дајлија (*тур. dağlı*), дерменлија (*тур. değirmenli*), дертлија (*тур. dertli*), дишлија (*тур. dişli*), домузлија (*тур. domuzlu*), калајлија (*тур. kalaylı*), калкашлија (*тур. kara kaşlı*), каралија (*тур. karalı*), конолија (*тур. kınalı*), мазгалија (*тур. mazgallı*), маказлија (*тур. makaslı*), мераклија (*тур. meraklı*), Мисерлија (*тур. Mısırlı*), назлија (*тур. nazlı*), наутлија (*тур. nohutlu*), оаклија (*тур. ocaklı*), парчаклија (*тур. parçalı*), пачелија (*тур. paçalı*), сакалија (*тур. sakalı*), соплија (*тур. sopalı*), топреклија (*тур. topraklı*), топузлија (*тур. topuzlu*), чамлија (*тур. çamlı*), царлија (*тур. yagalı*).

Во македонските презимиња преку следните примери се забележува осамостојување на суфиксот -ли од турските лексички заемки со негово додавање на зборови во македонскиот јазик: Балванлија, Бансколија, Белотлија, Бечлија, Бреслија, Валандовалија, Варварцалија, Варналија, Варошлија, Видимлија, Војнициалија, Гарванлија, Гарбашлија, Германлија, Градошарлија, Грбашлија, Дебарлија, Дебрешлија, Димонцалија, Дојранлија, Драгомерлија, Драмајлија, Ѓаваталија, Измирлија, Иновалија, Јанешлија, Кајзаклија, Качаниклија, Кованцалија, Костурлија, Кошевалија, Кратовалија, Куковалија, Лакалија, Мачуковалија, Мировалија, Нишлија, Пенушлија, Пиравалија, Покрајчевалија, Попчевалија, Поројлија, Раборцалија, Ричлија, Робовалија, Росоклија, Самаковлија, Сарајлија, Серизлија, Стамболија, Стиниклиева, Стругалија, Судуклија, Топликлија, Турнавалија, Удовалија, Фуркалија.

Во македонските презимиња преку следните примери се забележува осамостојување на суфиксот -ли од турските лексички заемки со негово додавање на турцизми во македонскиот јазик: аскелија, барашли, бујуклија, буруклија, варлија, дешлија, јајкалија, каржалија, моралија, патриклија, пачаразлија, чангарлија.

Бидејќи презимето е непроменлива категорија, македонските презимиња што го содржат турскиот суфикс -ли во себе ќе ја овозможат препознатливоста на овој суфикс и ќе дадат свој придонес за неговиот опстанок во македонскиот јазик.

СКРАТЕНИЦИ

анал. суф. = суфикс додаден по пат на аналогича

гл. прид. = глаголска придавка

гр. = град

им. = именка

л.и. = лично име

прек. = прекар

с. = село

суф. = суфикс

тур. = турски

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Ахмед, Октај. (2008). *Вовед во морфологија на турскиот јазик*. Скопје: УКИМ, Филолошки факултет.
- [2] Велева, Славица. (2006). *Тенденции во зборобразувањето во македонскиот јазик*. Скопје.
- [3] Ergin, Muharrem. (1985). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Voğaziçi Yayınları.
- [4] Иванова, Олга; Коробар, Белчева Марија; Митков, Маринко; Стаматоски, Трајко. (1994). *Речник на презимињата кај Македонците*. Том II. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.
- [5] Коробар, Белчева Марија; Митков, Маринко; Стаматоски, Трајко. (1994). *Речник на презимињата кај Македонците*. Том I. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.
- [6] Конески, Кирил. (1995). *Зборобразувањето во современиот македонски јазик*. Скопје: Бона.
- [7] Леонтиќ, Марија. (2009). *Турските суфикси во македонскиот јазик со паралели од македонската патронимија и топонимија* (необјавена докторска дисертација). Скопје: Универзитет „Свети Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- [8] Leontik, Mariya. (2014). *Temel Türkçe Dil Bilgisi*. Skopje.

Thirteenth International Scientific Conference
THE TEACHER OF THE FUTURE
25-28.5.2017, Budva, Montenegro

- [9] Настева, Јашар Оливера. (1988). Интеграција на турски елементи во македонскиот патронимски систем. *Реферати на македонските слависти за X меѓународен славистички конгрес во Софија*. Скопје: Македонски славистички комитет.
- [10] Настева, Јашар Оливера. (2001). *Турските лексички елементи во македонскиот јазик*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.